

EDITORIAL

Projekt Pospolu se posunul do druhé poloviny svého trvání. Hlavní linka projektu se odvíjí od obecného modelu spolupráce, ve kterém jsme identifikovali oblasti, v nichž je možné rozvíjet spolupráci škol se zaměstnavateli. Na jejich základě pak postupně vznikaly aplikované modely pro konkrétní skupiny oborů, resp. pro obory vzdělání v rámci těchto skupin. Všechny 56 aplikovaných modelů spolupráce škol a zaměstnavatelů je v pracovních verzích zveřejněno na Metodickém portálu RVP.CZ i na stránkách projektu a probíhá jejich připomínkování.

Na podporu spolupráce jsou připravovány i metodické materiály – publikace; s některými z nich se již můžete seznámit na webu projektu. Diskuze s odbornou veřejností je vedena také v rámci workshopů, které jsou pořádány pro jednotlivé skupiny oborů. Za účelem podpory výstupů projektu v jednotlivých skupinách oborů byly zřízeny oborové stránky na webu projektu, na kterých najdete všechny dosud zpracované výstupy.

Modely spolupráce škol a zaměstnavatelů jsou také tématem probíhajících vzdělávacích akcí přímo v regionech. Všechny kurzy jsou akreditované. Další témata vzdělávacích akcí v regionech, které podporují spolupráci škol se zaměstnavateli na individuální úrovni, se odehrávají formou koučování. Dvojice složené ze zástupce školy a zaměstnavatele mají možnost vyzkoušet si rozvoj spolupráce pod taktovkou zkušeného kouče. Rozhovor s koučem o tom, co je koučování, o přínosech a principech této metody, si můžete přečíst na straně 2.

Druhá důležitá linka, kterou sledujeme, je pilotní ověření modelů spolupráce škol a firem. Na jaře byla zahájena spolupráce v nových jedenácti partnerstvích a do projektu se postupně zapojují další partnerství, u nichž budeme vzájemnou spolupráci monitorovat.

V rámci veřejné zakázky Zpracování vstupních analytických materiálů o spolupráci středních a vyšších odborných škol a zaměstnavatelů byl dodavatelem firmou TREXIMA, spol. s r.o. zpracován zajímavý materiál o duálních systémech v zahraničí. Ten bude sloužit jako zdroj informací při zpracování modelu odborného vzdělávání v oblasti praktické výuky na systémové úrovni.

Taťána Vencovská

PŘEHLED VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ

(začátky vždy od 9.00)

KURZY PRO PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY

Podpora a rozvoj mobility na středních školách – možnosti využití ECVET

2. října Brno

Modely spolupráce škol a firem, jejich uvedení do praxe

23. října Liberec

Prohloubení spolupráce škol a firem v odborném výcviku, možnosti doplnění ŠVP

10. června Hranice u Olomouce

12. června Liberec

17. června Karlovy Vary

12. září Jihlava

16. září Pardubice

18. září Kolín

23. září České Budějovice

25. září Praha

30. září Hradec Králové

Spolupráce škol a firem v rámci odborné praxe a zapracování do ŠVP

19. června Ústí nad Labem

7. října Plzeň

9. října Ostrava

14. října Brno

16. října Zlín

21. října Hranice u Olomouce

30. října Karlovy Vary

KOUCOVÁNÍ DVOJIC (PEDAGOG A ZÁSTUPCE FIRMY)

Jak rozvíjet odborné kompetence žáků tak, aby se uplatnili na trhu práce

3. října Jihlava

Jak rozvíjet kompetence učitelů a instruktorů pro efektivní spolupráci s partnery

10. června Plzeň

Jak prohlubovat spolupráci ze strany školy se sociálními partnery

17. září Liberec

24. září Praha

1. října Ústí nad Labem

WORKSHOPY

PRAHA:

11. června 33 Zpracování dřeva

a výroba hudebních nástrojů

25. června 41 Zemědělství a lesnictví

a 43 Veterinářství a veterinární

prevence

12. září 37 Doprava a spoje

19. září 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče

8. října 16 Ekologie a ochrana

životního prostředí

10. října 26 Elektrotechnika,

telekomunikační a výpočetní technika

15. října 78 Obecně odborná příprava

22. října 23 Strojírenství a strojírenská

výroba

BRNO:

18. června 26 Elektrotechnika,

telekomunikační a výpočetní technika

26. září 36 Stavebnictví, geodézie

a kartografie

29. září 18 Informační technologie

29. října 65 Gastronomie, hotelnictví

a turismus

PILOTNÍ OVĚŘENÍ KURZU „ODBORNÍK Z PRAXE“

Pětidenní kurz odborník z praxe

27. srpna Praha

28. srpna Praha

29. srpna Praha

10. září Praha

11. září Praha

Změna termínů vyhrazena.

CO JE KOUČOVÁNÍ?

ROZHOVOR S KOUČEM JAKUBEM ŠVECEM,

AUTOREM OBSAHU VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ PROJEKTU POSPOLU.

Co je to koučování a na jakých východiscích je postaveno?

Koučování patří mezi metody rozvoje lidského potenciálu. Je založeno na filozofii, že lidé nejlépe rostou, když jim dáme prostor a povzbudíme jejich osobní aktivitu a úsilí. Koučování je také postaveno na důsledném optimismu: každý z nás má v sobě takřka nekonečný rezervoár sil a možností řešení obtížných situací, jen si toho někdy není vědom. A právě od toho je tu kouč. Kouč pomáhá koučovanému nejprve zformulovat cíl, zadání, na kterém budou pracovat. A pak ponejvíce klade koučovanému otevřené, nenávodné otázky, které ho mají přivést k danému cíli.

Jak koučování probíhá?

Nejčastěji to vypadá tak, že se koučovaný a kouč scházejí na společných setkáních, např. jednou týdně či měsíčně, a to podle potřeby na cca hodinu až dvě. Na těchto setkáních koučovaný hledá řešení situací, které nadnesl. Vyřešení jedné takové situace může proběhnout za jedno sezení, ale může trvat i dvě či tři, někdy i více setkání. Např. koučovaný přichází za koučem s tím, že nestíhá. V průběhu další práce se ukáže, že problém nespočívá v organizaci času, ale spíše v tom, že koučovaný si na sebe bere spoustu úkolů, které dělat nemusí. Obtížně např. odmítá prosby blízkých a někdy i vzdálenějších lidí. Během koučování přijdou na to, proč se tak děje. Např. otec koučovanému často říkal, že druhým přece musí vždy vyjít vstříc. Koučovaný zároveň hledá, jak reagovat na prosby takovým způsobem, aby byl sám se sebou spokojený, aby si nepoškodil vztah s prosebníky, ale zároveň uměl prosby odmítnout.

Co je předpokladem koučování? Dá se koučovat každý?

Důležitou podmínkou je dobrovolnost, tj. jen když se koučovaný chce rozvíjet a je na sobě ochoten pracovat, koučování může být úspěšné.

Jak kouč při koučování většinou postupuje?

Důležité je, aby kouč koučovanému neradil, jak má postupovat. Aby neměl jakési „osvícené jasno“, že přesně ví, co je problém koučovaného a co by mu pomohlo. Kouč by se měl chovat jaksi dětsky naivně, vše zkoumat, nic nepovažovat za samozřejmé, na vše se ptát a vést koučovaného ke stanovému cíli, který si důsledně stanovuje koučovaný. Jakmile začne kouč koučovanému radit a říkat mu, co by měl a neměl udělat, přestává se jednat o koučování a začíná se jednat např. o mentoring, tutoring, poradenství apod.

V čem spočívá přínos koučování?

Hlavním přínosem koučování bývá, že řešení, které si vymyslel koučovaný sám, je mu nejbližší. Nejlépe odpovídá jeho situaci, a proto je také koučovaný ochoten se pro něj amortizovat. Cítí se za něj také díky tomu zodpovědný, a když řešení přestane fungovat, bývá většinou vysoce motivovaný ho vylepšit. Nevýhodou expertní rady je to, že nám ji dal někdo jiný – nějaký expert. A když se jeho rada míjí účinkem, můžeme za

ním běžet a říci mu: „Je to tvoje vina, špatně jsi poradil“. Za řešení, které nám poradil někdo jiný, často prostě necítíme takovou odpovědnost jako za postup, který jsme si vymysleli my sami.

V čem konkrétně může pomoci učitelům a zástupcům firmy?

Koučování může pomoci objevit nové, dosud skryté varianty a možnosti spolupráce, odhalit dosud neviděný potenciál, jak by mohla škola být

**KOUČOVÁNÍ MŮŽE POMOCI
OBJEVIT NOVÉ, DOSUD
SKRYTÉ VARIANTY
A MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE**

užitečná pro sociální partnery a naopak. Díky koučování se např. zjistí, že mezi lidmi ze školy a z firmy, kam chodí studenti na praxe, panuje nedůvěra. Koučování může pomoci pojmenovat, o co se přesně jedná, kde se to narodilo a jak tomu čelit. I v situaci, kdy už jsme zlomili hůl a řekli jsme, že tady nic nepomůže, lze pomocí koučování odhalit nečekané možnosti řešení.

Jak důležitá je osoba kouče a vzájemný vztah koučovaného s koučem?

Osoba kouče je naprosto klíčová. Bez vzájemné důvěry a respektu nemůže koučování fungovat. Pokud koučovaný „svému“ kouči nevěří, koučování pravděpodobně skončí neúspěchem. Je rovněž velmi důležité, aby si kouč a koučovaný na počátku koučování domluvili pravidla a ta aby dodržovali, případně se dohodli na jejich úpravě. Jakmile by kouč koučovanému např. vysvětlil, že mu nebude radit a pak to začal dělat, jednak se přestane jednat o koučování a jednak to začne koučovaného mást, protože kouč dělá něco, co předtím uvedl, že dělat nebude, a tím snadno dojde k poklesu vzájemné důvěry. Důležité je také, aby kouč uměl komunikovat nedirektivně a způsobem, který je partnerský a nikoli mocenský. Jakmile dokáže pro koučovaného vytvářet prostor, podporuje tím vzájemnou spolupráci, jakmile začne tlačit a rozkazovat, koučování začíná ztrácet smysl. Proto kouč klade otevřené otázky, které vytváří prostor, používá množné číslo, např. „my spolu“ místo „já po tobě chci“, mlčí a naslouchá, zveřejňuje své emoce apod. Koučování je velké umění, které se zlepšuje a cvičí zejména praxí.

Lucie Šnajdrová

V čem mohou evropské duální systémy pomoci odbornému vzdělávání v ČR?

Hlavním cílem projektu Pospolu je navrhnout systémové změny, které povedou k efektivnější a snadnější spolupráci mezi školami a firmami. K tomuto cíli směřují všechny aktivity a výstupy projektu, o nichž zájemce informujeme prostřednictvím médií.

Pro sestavení návrhů na opatření, která umožní zkvalitnit odbornou přípravu žáků a více propojit školy a zaměstnavatele při realizaci praktického vyučování, jsou průběžně vyhledávány a analyzovány informace z různých zdrojů. Jedním z nich je srovnávací analýza systémů odborného vzdělávání v Evropě a ve světě s důrazem na analýzu vzdělávacích systémů využívajících duální vzdělávání, která vznikla v rámci veřejné zakázky „Šetření zaměstnavatelů“.

Koncepce duálního systému odborného vzdělávání je představena na příkladu pěti

Základním rysem duálních systémů je fakt, že žák má dvojí status. Ve škole je žákem a s podnikem má uzavřenu zaměstnaneckou smlouvu. Ukazuje se však, že mezi zeměmi, které mají zaveden duální systém odborného vzdělávání, lze nalézt nejen mnohé společné prvky, ale i dílčí odlišnosti. Vzhledem k variabilitě systémů je vhodné hovořit spíše o různých typech odborného vzdělávání. Typologie systémů odborného vzdělávání mohou být vytvářeny podle mnoha hledisek – podle toho, jak jsou rozděleny role a kompetence mezi klíčové aktéry duálního systému a jaké požadavky jsou na ně kladeny, dále podle toho, jaký je vztah vzdělávání k trhu práce,

Dalším faktorem je vazba mezi vzdělávacím a trhem práce. Jako příklad systémů přednostně orientovaných na trh práce mohou sloužit Německo a Rakousko. Pro tyto země je typická vysoká míra oborové stratifikace a standardizace profesní přípravy. Odpovědnost za odbornou přípravu žáků je přenesena na hospodářské a průmyslové komory.

Projekt Pospolu si neklade za cíl zavádět duální systém po vzoru Německa či Rakouska. Výsledky analýzy a dalších aktivit projektu využijeme k úvahám, zda mohou být některé principy, prvky a podněty

vzdělávacích soustav evropských zemí, v nichž je duální systém uplatňován. Srovnávací analýza popisuje základní charakteristiky duálních systémů odborného vzdělávání v Německu, Rakousku, Dánsku, Nizozemsku a Švýcarsku, které zasazuje do kontextu vzdělávacích soustav daných zemí. Hlavním cílem srovnávací analýzy bylo získat informace o tom, na jakých principech jsou duální systémy odborného vzdělávání založeny, jak v praxi fungují, v čem jsou si vzájemně podobné a v čem se odlišují.

podle legislativních základů, forem financování, místa realizace odborného vzdělávání, míry standardizace a významu výstupních certifikátů, podle míry stratifikace a vnitřní soudržnosti systému apod.

Ze srovnávací analýzy vyplývá, že funkčnost duálního systému ve vybraných zemích je podmíněna řadou faktorů. Především je potřeba vzít v úvahu širší společensko-ekonomické podmínky v zemích, kde duální systém úspěšně funguje.

přínosné pro rozvoj systému odborného vzdělávání v ČR a zda existují prvky duálních systémů, které by bylo možné zavést v ČR. Vybrané prvky duálních systémů jsou v současné době pilotovány v technických oborech vzdělání. Ověřené modely spolupráce pomohou implementovat takové prvky duálního systému, které lze v našem prostředí uplatnit a především pak udržet a rozvíjet.

Viola Horská

Připomínkujte modely spolupráce

Aplikované modely spolupráce škol a zaměstnavatelů popisují možnosti spolupráce škol a zaměstnavatelů ve všech aspektech, které je potřeba řešit při koncipování této spolupráce ve vybraném oboru. Obsahují konkrétní informace o spolupráci a jejích cílech, obsahu, způsobech organizačního zajištění a evaluace a popisují také legislativní prostředí. Velmi nás zajímají vaše názory na vytvořené pracovní verze modelů, které je možné připomínkovat.

Názory odborné veřejnosti k publikovaným pracovním verzím aplikovaných modelů spolupráce škol a zaměstnavatelů zjišťujeme pomocí on-line dotazníku. Zajímají nás zejména vaše názory a doporučení pro dopracování aplikovaných modelů spolupráce pro co nejucelenější popis spolupráce škol a zaměstnavatelů ve vybrané skupině oborů a dané kategorii vzdělání.

Prostřednictvím dotazníku zjišťujeme také zájem o účast na workshopech projektu Pospolu a o spolupráci při tvorbě případových studií, které jsou součástí aplikovaných modelů a které popisují spolupráci konkrétních škol a firem při realizaci odborného výcviku a dalších forem seznámení žáků a učitelů s reálným pracovním prostředím. Jedná se o popis konkrétního příkladu, který obsahuje

jak pozitivní zkušenosti, tak problémy, jež bylo nutné řešit. Studie slouží především jako inspirace dalším zájemcům o spolupráci škol a zaměstnavatelů a umožňuje jim získat a využít informace těch subjektů, které se rozhodly zveřejněním tohoto dokumentu podělit se s ostatními o své zkušenosti.

Aplikované modely spolupráce škol a zaměstnavatelů i dotazník k připomínkování jsou zveřejněny na webu projektu www.projektpospolu.cz v záložce Skupiny oborů i na digifoliu projektu na Metodickém portálu **RVP.CZ**. Připomínkování modelů probíhá průběžně do konce roku 2014. Postřehy je možné posílat rovněž na e-mail eva.rathouska@nuv.cz nebo pospolu.info@nuv.cz.

Eva Rathouská

MONITORING SPOLUPRÁCE ŠKOL A FIREM

Od května 2014 probíhají jednání se školami a firmami, které se hlásily do výběrových řízení projektu Pospolu do pilotního ověřování vzájemné spolupráce. Díky schválené podstatné změně projektu je možné zbylé finanční prostředky určené pro pilotáže čerpat na osobní odměny učitelům odborného výcviku oslovených škol, instruktorům z firem a osob ze škol a firem v dalších vybraných partnerstvích.

Všechny zapojené osoby budou, stejně jako je tomu v 16 partnerstvích vzešlých z výběrových řízení, popisovat a zkvalitňovat své modely spolupráce a ověřovat jejich podobu do ledna 2015 s konkrétními žáky učebních i maturitních oborů.

Monitoring spolupráce škol a firem proběhne podobně jako pilotáž modelů spolupráce v dodavatelském režimu. Jednotlivá partnerství připravují případové studie o svých modelech spolupráce, které se stanou přílohou aplikovaných modelů. Partnerství také podrobně popíší vlastní model spolupráce a v něm

organizační a finanční aspekty spolupráce a vztah spolupráce ke svým školním vzdělávacím programům. S pracovníky partnerství budeme sbírat podněty pro legislativní změny v oblasti odborného vzdělávání a formulovat představy, jak vzájemnou spolupráci zlepšit.

V některých partnerstvích budou učitelé i pracovníci firem metodicky vedeni k tvorbě jednotek výsledků učení ECVET, díky kterým je možné zpřesnit popis plánu spolupráce v daném provozu, a nabídnout tak i žákovi konkrétní rámec pro určený časový úsek odborné praxe či odborného výcviku. V partnerstvích postupně shromáždíme náměty na učební materiály, zejména k profilové maturitní zkoušce, jiné výukové a metodické materiály, nástroje na hodnocení žáků, materiály k exkurzím, k náplni stáží učitelů, náměty na učební texty pro žáky i učitele a metodicky využitelná videa.

Petr Nasko

METODICKÉ PUBLIKACE

Jednou z aktivit projektu Pospolu, jejímž cílem je doplnit aktivity směřující k podpoře spolupráce mezi školami a firmami, je tvorba publikací věnovaných sociálnímu partnerství. Publikace vycházejí v několika edičních řadách.

Publikace tvoří autorské týmy, složené minimálně ze dvou autorů, přičemž v ideálním případě každý autor reprezentuje jinou školu nebo instituci. Práce autorského týmu je řízena interním editorem z týmu projektu Pospolu, který zajišťuje i průběh recenzního řízení. K publikacím se vyjadřují zástupci MŠMT, případně sociální partneři (zaměstnavatelské svazy apod.). Nakonec jsou metodické publikace zveřejněny na webu projektu Pospolu a také představovány na workshopech pro jednotlivé skupiny oborů, organizovaných v průběhu celého roku 2014.

Tvorba publikací probíhá podle harmonogramu po celou dobu trvání projektu. V první etapě v průběhu roku 2013 byly sestaveny a vydány publikace:

- Inspiromat pro technické obory (pro skupiny oborů 21, 23 a 26);
- Praktické vyučování v prostředí se složitou a nákladnou technologií a zařízením ve firmě (skupina 41);
- Realizace odborné praxe (skupina 63);
- Praktické vyučování v maturitních oborech (skupina 65);
- Metodické materiály pro obory Kadeřník, Kosmetické služby, Vlasová kosmetika (skupina 69);
- Workshopy ke zvýšení motivace žáků oboru vzdělání Zdravotnický asistent k výkonu povolání (skupina 53);
- Rozvoj čtenářských dovedností potřebných v praxi a při studiu vysokých škol uměleckého zaměření (skupina 82).

V následujících etapách jsou v průběhu roku 2014 vydávány publikace pro další skupiny oborů:

- Evaluační nástroje k ověřování odborných kompetencí (skupina 16);
- Evaluační nástroje k ověřování odborných kompetencí (skupina 28);
- Praxe žáků v prostředí se složitou technologií (skupina 29);
- Vývojové trendy v oboru (skupina 31);
- Evaluační nástroje k ověřování odborných

kompetencí (skupina 32);

- Rozvoj čtenářských dovedností potřebných v praxi (skupina 72);
- Motivační workshopy se žáky zaměřené na požadavky zaměstnavatelů na osobnost pracovníka v oboru (skupina 75).

Souběžně jsou připravovány publikace s tematikou ECVET a pětice publikací s názvem Model profilové maturitní zkoušky (pro skupiny oborů 18, 33, 36, 37 a 68).

V průběhu roku 2015 vyjdou publikace s pracovními názvy:

- Podkladová publikace pro motivační workshopy se žáky o požadavcích zaměstnavatelů v oboru na osobnost pracovníka (skupina 39);
- Co žádá praxe aneb Jak připravit žáky pro praktický profesní život (skupina 43);
- Jak připravit žáky na reálné pracovní prostředí (skupina 66).

Jedna z publikací bude věnována také skupině oborů 78 (technická lycea), další vzniknou na základě pilotáže partnerství škol a zaměstnavatelů, včetně standardů odborného výcviku pro skupiny oborů 23 a 26.

Eva Rathouská a František Brož

Zpravodaj Pospolu – informační zpravodaj projektu Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi, www.projektpospolu.cz, registrace k odběru novinek www.projektpospolu.cz/registrace číslo 2/2014, červen 2014

Vydává: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (www.nuv.cz), Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10

Redakce: Lucie Šnajdrová, Taťána Vencovská, Helena Denková, Lenka Bečvářová

Grafika a sazba: Michaela Houdková